

MALMÖ HÖGSKOLA

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 8 juni 2011

Utskriftsvänlig pdf-fil

Läs mer idrott och fysisk bildning på idrottsforum.orgLäs mer om svensk idrott, idrottspolitik och idrottsforskning på idrottsforum.org

Idrottsämnets didaktik har varit föremål för en hel del uppmärksamhet under de senaste femton, tjugo åren. Didaktiken har beskrivits som den teoretiska delen av pedagogiken, och dess grundläggande element är planering av undervisning och utbildning, undervisningens utformning, och olika aspekter på lärande och läromedel. Idrottsämnets specifika didaktiska frågeställningar behandlades redan i Claes Annerstedts doktorsavhandling från 1991, och han har återkommit till didaktikproblematiken i flera senare skrifter. Annerstedt är förvisso inte ensam om att ha känt behovet av att utveckla idrottsdidaktiken; framför allt har forskare vid tidigare Lärarhögskolan i Stockholm och Gymnastik- och idrottshögskolan (GIH) flitigt forskat och författat i ämnet under 2000-talet, till exempel Fagrell, Lundvall, Meckbach, Redelius, och så Larsson – Håkan Larsson. Den senare framstår numera som – en förvisso rätt ung – nestor i dessa sammanhang, och från sin position som professor vid GIH har han god uppsikt över det idrottsdidaktiska fältet. Inte att undra på, då, att han kallades som fakultetsopponent till en doktorsdisputation i Malmö nyligen, då Katarina Schenker framlade och försvarade sin avhandling *På spaning efter idrottsdidaktik* (Malmö högskola). Vi har härmed nöjet att publicera Håkan Larssons opposition som en recension av avhandlingen. I sin grundliga och välskrivna recension redovisar han Schenkers forskning och resultat, och på sedvanligt manér lyfter han fram avhandlingens starka såväl som dess svagare sidor.

Lyckad problematisering av idrottsdidaktikbegreppet

Håkan Larsson

Gymnastik- och idrottshögskolan, GIH, Stockholm

*Katarina Schenker***På spaning efter idrottsdidaktik**

248 sidor, hft.

Malmö: Malmö högskola 2011 (Malmö Studies in Educational Sciences No 61, ISSN 1651-4513)

ISBN 978-91-86295-12-7

Sedan något decennium tillbaka har svensk forskning om skolämnet idrott och hälsa ökat markant. I huvudsak har denna forskning utgått från sociologiska frågeställningar och ansatser. Forskningen har identifierat ett antal problem som i grund och botten handlar om jämlikhet, jämställdhet och en likvärdig utbildning för elever (inklusive likvärdig bedömning). Delvis kan dessa problem härledas till utformningen av lärarutbildningen i idrott och hälsa, särskilt när det gäller innehållet i de ämnesdidaktiska momenten. Nyligen kom denna utbildning att stå i blickfånget i två doktorsavhandlingar (Larsson, 2009; Backman, 2010). Avhandlingarna belyser den kamp om positioner som förs inom ramen för utbildningen, en utbildning som har gamla traditioner och som har expanderat markant under de senaste två decennierna. Bland de medel som står till buds för att positionera sig inom utbildningen finns olika synsätt på utbildningens innehåll och vad som ska ses som

**KATARINA SCHENKER
PÅ SPANING EFTER
IDROTTSIDDAKTIK**

MALMÖ HÖGSKOLA

gångbara kunskaper för blivande lärare i idrott och hälsa. Vilka ämneskunskaper behöver till exempel idrottslärare, och vilka ämnesdidaktiska överväganden hänger samman med undervisning i idrott och hälsa idag? Sådana frågor berörs bland annat i antologin *Idrottsdidaktiska utmaningar* (Larsson & Meckbach, red., 2007), en antologi som författats av medarbetare vid Gymnastik- och idrottshögskolan (GIH) och som möter många av de studenter som genomgår utbildning till lärare i idrott och hälsa vid något lärosäte i landet.

Boken *Idrottsdidaktiska utmaningar* bildar också en av utgångspunkterna för Katarina Schenkers ambition att skapa en grund för fortsatt utveckling av idrottsdidaktisk kunskap i Sverige. "När antologin *Idrottsdidaktiska utmaningar* kom (Larsson & Meckbach 2007a)," skriver Schenker, "fann jag [?] vissa delar i den svåra att förstå utifrån den syn på ämnesdidaktik som jag hade med mig sedan tidigare" (s. 28). Vad var det då som Schenker, med en bakgrund inom de naturvetenskapliga ämnenas didaktik och IT-didaktik, uppfattade som svåra att förstå? Min tolkning är att det framför allt handlar om två saker, 1. synen på didaktikbegreppet och 2. frånvaron av ett samhällsvetenskapligt makroperspektiv i de delar av antologin som behandlar specifika ämneskunskaper, den så kallade idrottsläran (bollspel, dans och rytmik, friluftsliv samt gymnastik). I Jane Meckbachs och Suzanne Lundvalls kapitel "Idrottsdidaktik – konsten att undervisa i idrott" gestaltas undervisning i idrott och hälsa som en *konst*, där praktiska idrottsliga färdigheter möter teoretiska kunskaper om kroppen i rörelse. Schenker, som framför allt lutar sig mot en tysk didaktiktradition, framhåller mot detta en *vetenskaplig* syn på undervisningsprocessen. Inom ramen för denna vetenskapliga konception av didaktikbegreppet krävs, menar Schenker, ett samhällsvetenskapligt makroperspektiv för att problematisera och i undervisningen bearbeta de tidigare nämnda problemen kring jämlikhet, jämställdhet och likvärdighet.

Avhandlingen *På spaning efter idrottsdidaktik* inleds med en orientering kring de undervisningsrelaterade problem som skolämnet idrott och hälsa dras med. Forskningen om ämnet pekar på att undervisningen domineras av en inriktning mot prestation och tävling, framför allt vid bruket av lagbollspel som undervisningsinnehåll. Detta medför att elever, ofta pojkar, med goda idrotts(bollspels)erfarenheter privilegieras och får styra undervisningen. Denna inriktning står delvis i strid med det uppdrag som stipuleras i de nationella styrdokumenterna, vilka anger en tydlig hälsoinriktning och lyfter specifikt fram behovet av att utveckla elevernas förmåga när det gäller dans, simning, orientering och friluftsliv. Man kan förstå problemen i idrott och hälsa på olika sätt, men det primära för Schenker är inte att förstå varför det ser ut som det ser ut, utan ambitionen är istället att *förändra* den existerande ordningen i ämnet. Delvis kan problematiken härledas till lärarutbildningen och till de redskap för att reflektera över undervisningsupplägget och –utfallet som studenterna får med sig från denna. Därför bestämde sig Schenker för att undersöka de idrottsdidaktiska inslagen i lärarutbildningen i idrott och hälsa vid några av landets lärosäten. "Syftet med avhandlingen är att undersöka idrottsdidaktik som begrepp och som redskap för reflektion över idrottsundervisning" (s. 14). Arbetet utgår från följande frågor:

” Man kan förstå problemen i idrott och hälsa på olika sätt, men det primära för Schenker är inte att förstå varför det ser ut som det ser ut, utan ambitionen är istället att förändra den existerande ordningen i ämnet.

1. Hur kan idrottsdidaktik som begrepp beskrivas? Hur kan idrottsdidaktik bidra till reflektion kring undervisningspraktiken?
2. Hur kan litteratur som används vid programinriktningarna kategoriseras och beskrivas med hjälp av ett idrottsdidaktiskt analysverktyg?
3. Hur kan undervisningsmodeller som förekommer i litteraturen beskrivas med hjälp av analysverktyget?
4. Vilka bilder av undervisning för barn och unga frammanas av undervisningsmodellerna?

Som synes är frågeställningarna tydligt framåtsyftande ("hur kan") snarare än inriktade på att förstå den situation som idag präglar utbildningen i fråga.

Avhandlingen är grovt sett indelad i två halvor, där den första halvan syftar till att mejsla ut ett idrottsdidaktikbegrepp som kan hantera de undervisningsrelaterade problem som belystes ovan; ett begrepp som har en klar vetenskaplig grund och som inkluderar ett samhällsvetenskapligt makroperspektiv. Schenker formulerar sitt idrottsdidaktiska begrepp framför allt i förhållande till olika tyska didaktiktraditioner (som lite grand ställs emot en anglosaxisk tradition med centrala begrepp som *curriculum*, *teaching* och *learning*). Hon diskuterar vidare didaktik i relation till den akademiska disciplinen pedagogik och dess roll i svensk lärarutbildning under 1900-talet. Därtill jämför hon idrottsdidaktik (eller åtminstone en potentiell idrottsdidaktik med tanke på att idrottsdidaktik knappast kan ses som ett etablerat forskningsområde i Sverige) med de naturvetenskapliga ämnenas didaktik, historiedidaktik och svenskämnets didaktik. Däremot relaterar Schenker inte didaktikbegreppet till det ämne som det utvecklas i förhållande till – idrott, ett ämne som ingalunda kan betraktas som en okomplicerad storhet. Inte heller relateras idrottsdidaktik till den numera relativt omfattande idrottspedagogiska forskningen, den forskningsinriktning som de flesta av de forskare som efter hand börjat intressera sig för didaktiska frågor har sina rötter i, en forskningsinriktning som därtill domineras av ett samhällsvetenskapligt makroperspektiv.

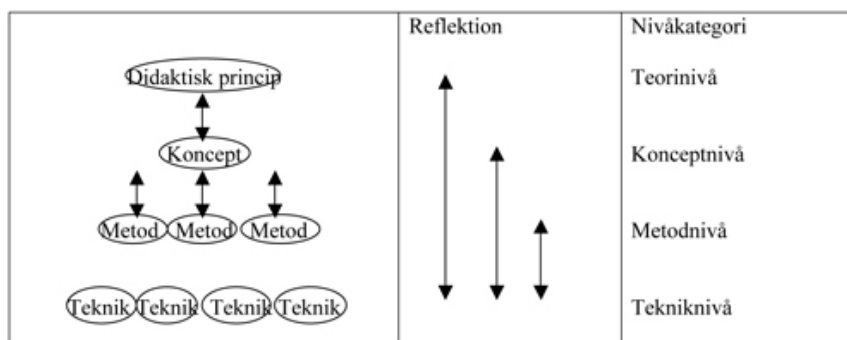
En viktig utgångspunkt i Schenkers arbete är att begreppet didaktik har dubbla innebörder, det är både en teori om undervisning och ett redskap för reflektion kring undervisning. Schenker skapar något som hon benämmer som "undervisningsmodellens anatomi", en struktur av tre inbördes relaterade nivåer, där den översta nivån benämns

didaktisk princip, den mellersta undervisningskoncept och den nedersta undervisningsmetod. Exempel på didaktiska principer är demokrati och elitism; exempel på undervisningskoncept är reflektion och handling, lek och deltagande respektive tävling; och exempel på undervisningsmetoder är:

- Övningar, projekt och diskussioner kring respekt för alla, idrott, hälsa, olika villkor.
- Pröva på idrotter, lek, barnperspektiv, idrott åt alla.
- Repetition, automatisering, felkorrigerig, belöning/bestrafning, selektion.

Poängen med "anatomin" är att de tre nivåerna hänger samman på så vis att en viss didaktisk princip relaterar till ett visst undervisningskoncept som i sin tur hänger samman med en viss undervisningsmetod. Även om en lärares undervisningsmetod inte uttryckligen bygger på ett visst undervisningskoncept respektive didaktisk princip, så kan de senare indirekt härledas ur undervisningsmetoden. På samma sätt kan man tänka sig att personer med en klar ambition kring en viss didaktisk princip endast har grumliga idéer om hur denna ska realiseras i termer av undervisningsmetoder.

Schenker avslutar avhandlingens första halva med en presentation av sitt analytiska verktyg, vilket bygger på idén om undervisningsmodellens anatomi. Schematiskt kan det analytiska verktyget gestaltas med hjälp av följande figur.

Figur 1. Ett idrottsdidaktiskt analysverktyg (efter Schenker, 2011, s. 149).

Analysverktyget syftar till att belysa relationen mellan de olika nivåerna i ett empiriskt material. Finns varje nivå uttryckligen med (eller är någon nivå outtalad)? Hur ser förhållandet mellan de olika nivåerna ut? Är undervisningen i någon mening stringent uppbyggd?

Det empiriska materialet i avhandlingen består av kurslitteratur som används i inriktningskurserna i idrott och hälsa (eller motsvarande) vid utbildningarna vid Göteborgs, Malmö och Umeå universitet samt vid GIH. GIH valdes eftersom det är det äldsta lärosätet med idrottslärautbildning, Malmö därför att det är Schenkers eget lärosäte. Utbildningarna i Göteborg och Umeå startades under 1990-talet, men varför de ingår i urvalet diskuteras inte. Ambitionen med urvalet är att det ska vara tillräckligt stort för att man ska kunna tala om en idrottslärautbildningstradition, men syftar inte till att göra jämförelser mellan de olika lärosätena. Kurslitteraturen har begränsats på så vis att det endast är litteratur i fyra idrottsformer, bollspel, dans, simning och orientering-friluftsliv, som inkluderats. Bollspel har valts ut eftersom det utgör det mest omfattande lektionsinslaget i idrott och hälsa. Dans, simning och orientering-friluftsliv har valts ut eftersom dessa aktiviteter uttryckligen nämns i den nationella kursplanen för idrott och hälsa (vilket inte bollspel gör). Ursprungligen var tanken att helt rikta in urvalet mot orientering, men då orientering ofta verkar behandlas i samband med friluftsliv och att gränserna mellan orientering och andra inslag i friluftslivet är vaga, så valde Schenker att inkludera även sådan litteratur som inte primärt har orientering i fokus. Kurslitteraturen granskades därefter med utgångspunkt i det didaktiska analysredskapet.

Analysen mynnade ut i sju kategorier av texter:

1. *Vetenskaplig litteratur med empiriska studier.* Denna litteratur är analyserande i sin genre, grundas i en vetenskaplig diskurs och behandlar aktiviteter inom ramen för studiens fyra idrottsformer. Litteraturen i denna kategori är inte omfattande.
2. *Vetenskaplig litteratur om undervisningsmodeller.* Litteraturen i denna kategori påminner om den i den första kategorin, men behandlar uttryckligen undervisningsmodeller inom någon av de fyra idrottsformerna. Litteraturen i denna kategori är heller inte omfattande.
3. *Vetenskapliga perspektiv på bollspel, dans, simning eller orientering-friluftsliv.* I denna kategori används genomarbetade perspektiv för att belysa någon av idrottsformerna. Inte heller denna kategori är dock vanlig i kurslitteraturen.
4. *Läromedel för idrottslärautbildning om undervisning i bollspel, dans, simning eller orientering-friluftsliv.* Dessa texter, som syftar till att belysa idrottsformerna, har vissa, dock ej genomarbetade, vetenskapliga anspråk. Denna kategori är vanlig i kurslitteraturen.
5. *Litteratur som behandlar frågor relaterade till undervisning i eller träning inom bollspel, dans, simning*

eller orientering-friluftsliv. Litteraturen i denna kategori är av redogörande och instruerande karaktär kring koncept för undervisningen. Den fysiska aktiviteten är i fokus. Det är den vanligast förekommande kategorin i kurslitteraturen.

6. *Litteratur innehållande metoder och övningar.* Denna litteratur är av beskrivande, instruerande och ibland också uppmanande karaktär, kring metoder och övningar; en sorts recept- eller kokbok. Denna typ av texter är vanlig i kurslitteraturen.
7. *Litteratur som fokuserar på teknik.* Litteraturen i kategorin domineras av beskrivningar av teknik i olika idrotter inom ramen för de fyra idrottsformerna. Den representeras av några få texter i kurslitteraturen.

När Schenker istället tar utgångspunkt i de fyra idrottsformerna framskyntar delvis andra resultat. I litteraturen inom *bollspel* är kopplingen till idrottsrörelsen tydlig. Eleven konstrueras här genomgående som "spelare". I *dans* märks tydligt en koppling till danskonst och danspedagogik. Eleven konstrueras i linje med detta först och främst som "dansare". Litteraturen i *simning* är inte så omfattande och framstår som tämligen homogen samt är främst av instruerande karaktär. I *orientering-friluftsliv*, däremot, är litteraturen desto mer heterogen. Här märks ett spänningsfält mellan å ena sidan betoningen på upplevelser och friluftslivets egenvärde och å andra sidan betoningen på orientering som tävlingsidrott.

När det gäller undervisningskoncept, så återfinns Schenker i huvudsak fyra sådana i sin empiri: ett prestationskoncept, ett upplevelsekoncept, ett nyttokoncept och ett emancipationskoncept. Utifrån dessa koncept konstrueras eleven på olika sätt: inom ramen för *prestationskonceptet* som en idrottare som ska utveckla sin fysiska förmåga och skicklighet i olika idrotter i syfte att prestera tävlingsresultat; inom ramen för *upplevelsekonceptet* som en individ som ska uppleva något särskilt i samband med fysisk aktivitet (inte sällan verkar det finnas en given relation mellan detta "särskilda" och aktiviteten ifråga, t ex mellan friluftsliv och ett intresse för naturen eller miljön); inom ramen för *nyttokonceptet* som en individ med ett eget moraliskt ansvar för att ta hand om och förbättra sin hälsa (framför allt sin fysiska hälsa); samt inom ramen för *emancipationskonceptet* som en person i behov av kritiska redskap för att aktivt och självständigt förhålla sig till de normer som präglar den befintliga idrottskulturen.

” Detta perspektiv är välvilligt, men inte desto mindre problematiskt eftersom det bortser från det faktum att det är det existerande samhället som bidragit till den exkludering av vissa elever som undervisningen nu antas kunna rätta till.

Över lag domineras texterna av prestations-, upplevelse- och nyttokoncept. Emancipationskonceptet är mycket ovanligt i kurslitteraturen. Prestations-, upplevelse- och nyttokoncepten utgår från att den existerande ordningen inte ska förändras. De utgör samhällsbevarande koncept innefattande ett harmoniserande synsätt som också dominerar inom svensk idrottsrörelse. Undervisningen i idrott och hälsa antas kunna fostra eleverna till det existerande samhället och detta antas ske automatiskt genom deltagande i aktiviteterna. "Avvikarna", de som för tillfället inte deltar i kulturen, ska introduceras i kulturen. Detta perspektiv är välvilligt, men inte desto mindre problematiskt eftersom det bortser från det faktum att det är det existerande samhället som bidragit till den exkludering av vissa elever som undervisningen nu antas kunna rätta till.

Mot slutet av kapitlet "Bilder av undervisningen" sammanfattar Schenker sina empiriska resultat. Jag har här valt att återge dessa punktsatser i sin helhet (med smärre redaktionella förändringar):

- Litteraturen är övervägande okritisk till sin karaktär och handlar huvudsakligen om att fostra in i kroppskulturella riktningar (prestation, upplevelse, hälsa/nytta).
- I de fall litteraturen utgår från samhällsvetenskapliga och humanistiska perspektiv, är det främst perspektiv som ligger i linje med den kroppskultur eller aktivitet som förespråkas.
- I den mån litteraturen tar sig an samhällsvetenskapliga perspektiv, riskerar stereotypa roller att befastas, exempelvis roller som tillskrivs invandrare och flickor.
- I merparten av texterna är objektet den fysiska aktiviteten, snarare än eleven och elevens lärande.
- Lärares fysiska kompetens betonas, dock mest i texter producerade av och för lärarutbildningen.
- Eleverna skildras i huvudsak som identitetslösa och blir exempelvis inom bollspel benämnda som spelare.
- Idrottens språk tillsammans med beprövad erfarenhet utgör i flera fall stommen för att kunna reflektera över och samtala om undervisningsprocessen och elevernas utveckling.
- Det förekommer i den analyserande litteraturen ingen idrottsdidaktisk teori för undervisning i Idrott och hälsa.
- I litteratur som beskriver undervisningsmodeller? skildras idrotten i merparten av texterna som oproblematiserad. Idrotten beskrivs som att den löser problem.
- Viss litteratur, särskilt från idrottsrörelsen, präglas av budskapet att idrotten kan vara bra, men behöver inte vara det.
- De perspektiv som litteraturen ger på skolans uppgift är företrädesvis att ämnet Idrott och hälsa ska öppna dörrarna för fler – sedan kan idrottsrörelsen eller andra organisationer ta tillvara det intresse som uppstår. Vidare ska eleven få tillräckliga erfarenheter och kunskaper för att klara sig i det befintliga samhället.

Sammanfattningsvis, konstaterar, Schenker, finns det ett "behov av idrottsdidaktik i form av en gemensam

tolkningsram, ett språk skilt från tävlingsidrottens, för att tala om idrottsundervisning.” Vidare finns det ”behov av litteratur för idrottslärarutbildningar som föranleder idrottsdidaktisk reflektion kring undervisningen i bollspel, dans, simning och orientering-friluftsliv” (s. 185). Detta sammanfattande resultatkapitel följs upp av ett avslutande diskussionskapitel där Schenker åter betonar behovet av ett idrottsdidaktiskt språk med gemensamma referensramar. Idrottsdidaktik som begrepp behöver vidgas, något som även tidigare forskning (t ex Annerstedt, 1991) påvisat. Framför allt framhåller Schenker behovet av en vidgning mot samhällsvetenskapliga makroperspektiv som kan hjälpa till med att förändra de problem kring jämlikhet, jämställdhet och likvärdighet som skolämnet idrott och hälsa dras med. Inte minst gäller detta undervisningen i de fyra undersökta idrottsformerna bollspel, dans, simning och orientering-friluftsliv. Lärares roll behöver förskjutas från en instruktörsroll (som liknar idrottstränarens roll) mot en lärarroll som har skolans uppdrag så som det gestaltas i de nationella styrdokumenterna i primärt fokus. Detta uppdrag betonar ämnets betydelse och funktion *för alla barn och ungdomar*, ett uppdrag som även bör utgå från *alla elevers rätt till sin egen kropp* (i förhållande till verksamheter som tenderar att objektifiera elevernas kroppar).

De avslutande kapitlen är intressanta, men genomsyras av några problem som vuxit fram tidigare i avhandlingen. Avslutningsvis ska jag belysa några av dessa problem. De kan rubriceras som:

- Avsaknaden av ett samhällsvetenskapligt makroperspektiv.
- Frånvaron av ämnet (idrott?) respektive idrottspedagogiken i grundandet av ett idrottsdidaktiskt begrepp (och analysinstrument).
- Undvikandet av tidigare försök att utveckla ett kritiskt idrottsdidaktikbegrepp.

Schenker pläderar, förvisso övertygande, om behovet av ett samhällsvetenskapligt makroperspektiv inom idrottsdidaktiken. Samtidigt saknas detta i stort sett helt i avhandlingen. Ambitionen med avhandlingen är tydligt inriktad mot att *förändra*. Trots en underliggande kritik mot den befintliga utbildningen (framför allt det marginaliserade emancipationskonceptet), förekommer i avhandlingen inga försök att förstå ”varför det ser ut som det ser ut” i branschen, och därmed ökar risken

för att studiens slutsatser antingen blir svårbegripliga för de som är verksamma i densamma, eller så pass allmängiltiga att de blir svåra att använda för fortsatt utveckling av området. Frånvaron av det samhällsvetenskapliga perspektivet märks också på den okritiska hållningen till något som skulle kunna kallas ett ”myndighetsperspektiv”. Ibland, särskilt i avhandlingens inledning, hänvisas flitigt, och i allt väsentligt utan några försök till problematisering, antingen till Skolinspektionens rapport om skolämnet idrott och hälsa eller till Högskoleförordningens examensordning för lärarutbildningar. Detta är måhända rimligt om vi betraktar lärarutbildningarna ur ett myndighetsperspektiv, men det är tveksamt om det är rimliga utgångspunkter för vetenskapligt arbete.

Varje ämnesdidaktik präglas av, och bör förhålla sig till, de särskilda förutsättningar som gäller inom *ämnet* ifråga. Detta är en utgångspunkt som jag inte tror att Schenker skulle förneka. Trots detta saknas en belysning av vilket detta ämne är eller skulle kunna vara. Någon djupare diskussion kring skolämnet idrott och hälsa finns inte. I viss utsträckning resonerar Schenker kring framväxten av det akademiska ämnet idrottsvetenskap, men inte på ett sådant sätt att det går att förstå idrottsvetenskap i relation till sin ämnesdidaktiska motsvarighet. Inte heller diskuterar författaren förhållandet mellan skolämnet idrott och hälsa och ämneskunskaper inom ramen för de utbildningar vari studiens empiri är hämtade. Avsaknaden av en diskussion kring vad som bör ses som ämneskunskaper och vad som bör ses som ämnesdidaktiska kunskaper skapar ett problem i förhållande till den empiriska studien. Schenker verkar utgå från att all granskad litteratur utger sig för att vara ämnesdidaktisk litteratur, men med ett något mer utvecklat sätt att förstå förhållandet mellan ämneslitteratur och ämnesdidaktisk litteratur skulle analysen antagligen te sig annorlunda. Förvisso kan man tänka sig att all litteratur i utbildningen har didaktiska implikationer, men frågan bör ändå diskuteras. I synnerhet om man är kritisk till utformningen av den.

Vidare pläderar Schenker för inkluderingen av ett samhällsvetenskapligt makroperspektiv i den idrottsdidaktiska litteraturen. Detta är intressant, som jag nämnt ovan, med tanke på att hon noggrant undviker att referera till, eller diskutera sin definition av idrottsdidaktik i förhållande till, den idrottspedagogiska forskningen, som ju näst intill domineras av den typ av perspektiv som hon eftersöker. Istället framstår det nu i avhandlingen som om hela branschen lider av avsaknaden av sådana perspektiv. Höjer man blicken något kan man istället ställa sig frågan varför det har gått så lätt att utveckla forskning kring idrottspedagogiska och idrottsdidaktiska frågor (låt vara att forskningen i det senare fallet inte specifikt berör någon specifik idrottsform, utan har en mer allmän inriktning) ur ett samhällsvetenskapligt perspektiv, men så svårt att implementera samma perspektiv i den litteratur som brukas inom utbildningarna.

I anslutning till Schenkers svårigheter att förstå vissa delar i antologin *Idrottsdidaktiska utmaningar* känner jag mig manad att påtala att denna bok författades just utifrån ambitionen att introducera ett sociokulturellt synsätt inom idrottsdidaktiken (Larsson & Meckbach, red., 2007, s. 9). Antologins titel valdes särskilt med avseende på att verka i den riktning som Schenker önskar. Därtill utgår flera av bokens kapitel (om än långt ifrån de flesta) från ett

” *Inte heller diskuterar författaren förhållandet mellan skolämnet idrott och hälsa och ämneskunskaper inom ramen för de utbildningar vari studiens empiri är hämtade.*

emancipatoriskt koncept i avsikt att ge blivande och verksamma idrottslärare ett redskap för att kritiskt reflektera över sin undervisning. *Idrottsdidaktiska utmaningar* kan ses som en pendang till boken *Mellan nytta och nöje. Bilder av ämnet idrott och hälsa* (Larsson & Redelius, red., 2004) som redovisade resultaten från de första årens forskning inom forskningsprogrammet *Skola-Idrott-Hälsa* och som hade ett konkluderande kapitel med rubriken "Några pedagogiska utmaningar i relation till ämnet idrott och hälsa". I själva verket var *Idrottsdidaktiska utmaningar* endast ett led i flera års ansträngningar för att komma till rätta med precis samma typ av problem som Schenker identifierar i sin studie.

Detta innebär att resultaten i Schenkers empiriska studie i huvudsak redan är kända. Förvisso har ingen avhandling befattat sig med problematiken, men den kritiska diskussionen har förts vid konferenser och lärarutbildarträffar. Tvärtom har det funnits ett relativt målmedvetet arbete, inte minst vid GIH, för att problematisera och förändra brister inom inriktningsstudierna avseende de didaktiska inslagen. Detta innebär att Schenkers slutsatser dels kring behovet av ett gemensamt idrottsdidaktiskt språk, dels i fråga om litteratur som kan bidra till ett reflekterande didaktiskt förhållningssätt till idrottens former, ter sig alltför allmänna.

Avhandlingens styrka ligger istället i den inledande problematiseringen av begreppet idrottsdidaktik. Min förhoppning är att Schenker i sitt fortsatta arbete problematiserar idrottsdidaktik i relation till en liknande problematisering av de ämneskunskaper som idrottsdidaktiken ska ge ett didaktiskt perspektiv på, respektive i relation till de forskningsresultat som den kritiska idrottspedagogiska forskningen har att erbjuda. I förhållande till en sådan utveckling skulle *På spaning efter idrottsdidaktik* mycket väl kunna ses som ett pionjärarbete, ett värdefullt bidrag för forskare inom idrottsdidaktik.

Litteratur

- Annerstedt, C. (1991). *Idrottslärarna och idrottsämnet: utveckling, mål, kompetens: ett didaktiskt perspektiv*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Backman, E. (2010). *Friluftsliv in Swedish Physical Education – a struggle of values. Educational and sociological perspectives*. Diss. Stockholms universitet.
- Larsson, H. & Meckbach, J. (red.) (2007). *Idrottsdidaktiska utmaningar*. Stockholm: Liber.
- Larsson, H. & Redelius, K. (red.) (2004). *Mellan nytta och nöje. Bilder av ämnet idrott och hälsa*. Stockholm: Idrottshögskolan.
- Larsson, L. (2009). *Idrott – och helst lite mer idrott*. Diss. Stockholms universitet.

© Håkan Larsson 2011.

Avhandlingen kan köpas till självkostnadspris [här](#) (sökord "idrottsdidaktik") eller laddas ned kostnadsfritt [här](#).